

seiltaan pientä, mikä tilanne yhdistää meitä avustettaviin kehitysmaihin. Valtasaaren mukaan mahdollisuuksiamme heikentää kehitysyhteistyöpolitiikkamme kehittymättömyys. Ulko-ministeriö suhtautuu epäillen multilateraaliisiin projekteihin ja vastustaa uusien kehitysrahastojen luomista. Seminaarissa puhunut UM:n toimistopäällikkö Dieter Witzhoem rinnastikin IPDC:n Maailmanpankkiin ja Kansainväliseen Valuuttarahastoon ja totesi Suomen kantana olleen, ettei uusia rahastoja pitäisi kehitysyhteistyöhön luoda. Myönteistä UM:n mukaan IPDC:ssä on kuitenkin se, että se on luonteeltaan käytännön projekteihin pitäytyvä. UM:n kannasta kertonee myös se, ettei sen kehitysyhteistyömäärärahoista liennyt mitään IPDC:n tukemiseen. Opetusministeriö on sen sijaan myöntänyt IPDC:n alkurahoitukseen 25 000 \$ vuoden 1981 lopulla.

IPDC:n tukemisen lisäksi seminaarissa korostettiin sodan ja rauhan kysymysten sekä tiedonvälityksen yhteyttä. Tampereen Rauhan- ja Konfliktitutkimuslaitoksen johtajan Tapio Variksen mielestä Suomen tulisi UNESCO:ssa keskittyä aseistariisuntainformaation selvittämiseen. YK-liiton pääsihteeri Hilikka Pietilä arvosteli puheenvuorossaan tiedotusvälineiden riippuvuutta sodantekijöiden ajattelutavoista ja vaati tavallisten ihmisten rauhanomaisille näkemyksille enemmän sijaa tiedotusvälineissä.

Seminaariin oli kutsuttu nelisenkymmentä kansalaisjärjestöjen ja yhteisöjen edustajaa. Seminaarin järjestelyistä huolehti UNESCO-toimikunnan tiedotusjaosto, joka valmistele seminaarin pohjalta lausunnon UNESCO:n seuraavasta keskipitkän aikavälin suunnitelmasta vuosille 1984-1989. Seminaarin ohjelmaa ja aineistoa jakaa Suomen UNESCO-toimikunta, osoite: Opetusministeriö, Rauhankatu 4, 00170 HELSINKI 17.

Taisto Hujanen

VIITTEET

¹Seminaarissa jaettiin prof. Kaarle Nordenstrengin Tiedotustutkimuslehdessä julkaistu artikkeli informaatioisodan rintamalinjoista (Tiedotustutkimus N:o 1/1982, 3-11). Tässä artikkelis-

sa Nordenstreng korostaa, että tiedonvälityksen vapautta on aina kansainvälisessä oikeudessa käsitelty yhteydessä tiettyihin velvollisuuksiin, joista rauhan ja turvallisuuden edistämisen ovat keskeisiä. Talloires'n julistuksesta hän toteaa, että siitä on tullut osa Reagania hallinnon hyökkäystä YK-järjestelmää vastaan.

²Nordenstreng (sama, 10-11) näkee IPDC:n yhteydessä uuteen kansainväliseen tiedotusjärjestykseen ja tulkitsee sen siten myös normatiivisia tavoitteita sisältäväksi.

Elokuvatiedettä etsimässä

Helsingissä järjestettiin 14.-18.4.82 tähän asti laajin Suomessa pidetty elokuvatuokimusta käsitellyt seminaari teemaan 'Elokuvatiede - mitä se voisi olla?'. Kymmenkunta alan koti- ja ulkomaista asiantuntijaa kävi läpi elokuvatieteen luonnetta, elokuvatuokimuksen eri kohde-alueita, ja seminaarin päätteeksi pidetyssä paneelikeskustelussa kartoitettiin niitä käytännön mahdollisuuksia ja karikkoja, joita elokuvatieteen oppituolin saamisella yliopistoon on kohdattavanaan.

Seminaarin järjestelystä vastasi Helsingin yliopiston yleisen kirjallisuustieteen, teatteritieteen ja estetiikan opiskelijain aineyhdistys Katharsis ry, joka oli jo vuonna 1973 yhdessä Suomen elokuva-arkiston kanssa toteuttamassa vastaavaa suppeampaa tilaisuutta. Tois-taiseksi ovatkin Suomessa huolta kantaneet elokuvan yliopistollisesta syrjinnästä lähinnä aktiivit opiskelijat ja jotkut yksittäiset tutkijat. Vasta aivan viime vuosina, lähinnä tutkimon uudistuksen mukanaan tuomien yleisopintojen herättämänä, on useiden yliopistojen humanistisissa tiedekunnissa ryhdytty hiljaksiin paikkaamaan tätä aukkoa. Suomessa ei elokuvatieteellä ole kuitenkaan vielä omaa oppituolia, puhumattakaan professuurista, jollaisen löytää sekä Kööpenhaminan että Tukholman yliopistoista.

Seminaarin esitelmissä, jotka on tarkoitus myöhemmin julkaista kirjana, käytiin läpi elokuvatieteen yleisiä suuntaviivoja sekä eri tutkimusperinteitä esteettisestä sosiologiseen ja historiallisesta psykologiseen. Kotimaiset esi-

telmöitsijät edustivat koko elokuvatutkimuksemme nykyistä kirjoa '50-lukulaisista' (Jerker A. Eriksson, Mikael Enckell) '60-lukulaisiin' (Peter von Bagh, Tarmo Malmberg) päätyen graduvaiheessa olevaan nuorempaan kaartiin (Erkki Astala, Hannu Eerikäinen, Sakari Salko). Kun vielä Helge Mieltunen muisti seminaaria sähköllään ja loppupaneeliin osallistui elokuva-alan keskeisiä päättäjiä, voi seminaarin sanoa koonneen yhteen ne eri tahot ja henkilöt, joille sen tavoite oli läheinen. Paljon kertoi myös, se ettei Helsingin yliopiston historiallis-kielittieteellinen osasto ollut lähettänyt edustajaansa paneeliin.

Mielenkiintoisen vertailukohdan Suomen tilanteeseen toi Tytti Soila, joka toimii opettajana Tukholman yliopiston teatteri- ja elokuvatieteen laitoksella. Soilan tietojen mukaan laitoksen opiskelijoiksi hakeutuu jatkuvasti monia suomalaisia, jotka (Soilan tavoin) ovat ilmeisesti valmiita vaihtamaan maata päästäkseen käsiksi elokuvatieteen opintoihin. Kiinnostavaa oli lisäksi kuulla, että laitoksella vaikuttaa myös 'suomalainen mafia', joka myös seuraa kotimaisen tiedotustutkimuksemme tapahtumia ja aaltoja. Ruotsalaisten elokuvatieteilijöiden kiinnostuksen kohteena tuntuukin olevan enemmän ns. populaarielokuva (ja tv-sarjat tyyppiä Dallas) kuin perinteinen taide-elokuva. Tämä heijastuu myös opintojen rakenteessa, sillä vasta (meikälaisittäin) syventävissä opinnoissa on mahdollista erikoistuminen elokuvataiteeseen. Tässä mielessä laitoksen profiilia voisi kai pitää suomalaisittain varsin 'tiedotusopillisenä'.

Seminaarin toisena ulkomaisena vieraana oli Michael Bruun Andersen, joka toimii opettajana Kööpenhaminan yliopiston yleisen kirjallisuustieteen laitoksella. Bruun Andersen on tuttu yhtä hyvin Pohjoismaisen kesäakatemian aktiivien kuin tiedotustutkijoidenkin piirissä. Hänen sanomansa olikin varsin 'yhteiskuntatieteellinen': mitään esteettisen ilmiöaluetta ei olekaan, vaan elokuvan merkitys paikallistuu sen yhteiskunnalliseen uusintamisyhteyteen. Näin muodoin elokuvatieteen tulisi olla elimellisessä yhteydessä yhteiskuntatieteisiin. Tärkeintä ei ole kuitenkaan laitos, vaan henkilöt, oli Bruun Ander-

katsauksia

senin viesti suomalaisille.

Seminaariin oli myös kutsuttu professori Rostislav Jurenev Moskovan elokuvakorkeakoulusta, mutta ilmeisesti lyhyt järjestelyaikataulu karsi hänen osallistumisensa.

Loppupaneelin ehkä tärkeimmän puheenvuoron käytti Suomen elokuvasäätiön toimitusjohtaja Veikko Korkala, joka totesi, että säätiön vuonna 1971 tekemä päätös koskien elokuvan lahjoitusvirkaa on edelleen voimassa. Tuona vuonnahan elokuvasäätiö esitti Helsingin yliopistolle elokuvan oppituolin perustamista sitoutuen jopa ottamaan vastatakseen sen kustannuksista. Rehtori Mikko Juvan kirjeessä yliopisto kuitenkin periaatteellisesta myötämielisyydestään huolimatta kieltäytyi tarjouksesta vedoten tilaongelmiinsa.

Mikäli elokuvatiiede kuitenkin aiotaan saada omaksi oppiaineekseen johonkin maamme yliopistoon, on se lyhyellä tähtämellä mahdollista ilmeisesti ainoastaan lahjoitusvirkamennettelyn turvin. Mikäli taasen oppituolin tulisi taata elokuvatieteen sekä laajuus, syvyys että jatkuvuus, tulisi lähinnä professuuri kysymykseen.

Ongelmalliseksi tilanteen tekee se, ettei Helsingin yliopisto vielääkään ole osoittanut asiaan riittävää mielenkiintoa. Elokuvatieteen harjoittaminen muualla kuin Helsingissä, missä on käytettävissä Suomen elokuva-arkiston kokoelmat ja laajat esityssarjat, on hankalaa, joskaan ei mahdotonta. Niinpä katse kääntyykin lähinnä Turun yliopistoon, missä humanistisen tiedekunnan piirissä onkin jo vakiinnutettu elokuvaopetusta ja huomioitu elokuvatiiede tulevaisuudessa virkaehdotuksissa. Elokuvatieteen tiedeypäristöksi näyttäisivät näin Suomessa selvästi muotoutuvan taideaineet. (Turussa olisi kiintoisana lisänä myös kulttuurihistoria.)

Seminaarin julkilausumassa Katharsis ry lähes tyy keskeisiä tiedehallinnon ja elokuvakulttuurin instansseja, jotta elokuvatiiede saataisiin pikaisesti johonkin maamme yliopistoon omaksi

oppiaineekseen. 'Neljäs valtiomahti' eli lehdistö, joka muuten tarttuu hanakasti joihinkin tiedepolitiikan ajankohtaisiin solmukohtiin, tuntui silti paljossa sivuuttavan seminaarin. Tieteessä tiedottamisellakin on toki oma arvojärjestyksensä.

Tarmo Malmberg

Daily Mail ja brittimellakat 1981

Englannissa kiehui ja kuohui viime kesänä. Nuorten työttömien ja siirtotyöläisten liikehdintä alkoi jo toukokuussa Lontoosta Brixtonin kaupunginosasta. Kesäkuun loppupäivinä räjähti, kun Liverpoolin Toxtethissa jo pitkään pinnan alla kyteneet paineet alkoivat purkautua.

Seurasin Liverpoolista alkaneita levottomuuksia etupäessä englantilaisen Daily Mailin sekä BBC:n että ITV:n uutis- ja ajankohtaislähetysten kautta. Lukiessani päivittäin ilmestyvää Daily Mailia nousi mieleen kysymyksiä, joihin en löytänyt vastauksia samasta lehdestä.

Kirjoitukseni taustaksi on syytä luoda silmäys Daily Mailin menneisyyteen. Voisi näet väittää, että Mailin tapa käsitellä kesän kuuhuntaa ei poikennut sen yleisestä linjasta, linjasta, joka luotiin jo viime vuosisadan puolella.

Daily Mailin isä oli lordi Northcliffe, joka perusti lehden vuosisadan vaihteessa (toukokuussa 1896). Lehden tekniikkaan sijoitettiin ennenkuulumattoman paljon rahaa, ja lordi uskoi vaikuttavansa lehtensä kautta yleiseen mielipiteeseen.

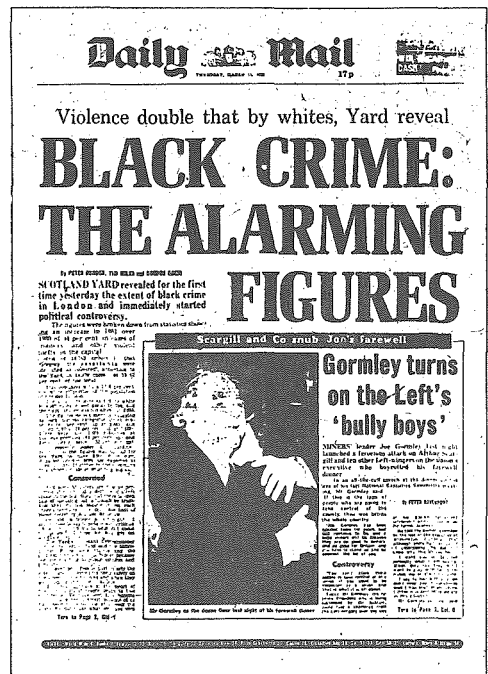
Daily Mail oli Iso-Britannian suosituin, laajalevikkisin lehti ennen ensimmäistä maailmansotaa. Lehden on sanottu alusta alkaen kuvanneen lordin henkilökohtaista makua periaatteella 'löydä murhaaja päivässä'.

Lehden linja on aina ollut poliittisesti konservatiivinen ja poleeminen. Mailin lukijoista suurin osa lukeutuu joko alempaan keskiluokkaan tai työväenluokkaan. Ulkomaanuutiset ovat vie-

lä nykyäänkin patrioottissävytteisiä tyyliin yksi Lippu, yksi Imperiumi, yksi Koti. Lehden kirjoittelu on myös verrattain usein enemmän tai vähemmän rasistista, ja sitä leimaa syvä ja tunteellinen kiintymys omaan maahan.

Vuonna 1922 Daily Mailista tuli Associated Newspapersin lippulaiva. Lehden pahin kilpailija on ollut jo pitkään Daily Express, joka on Mailin tavoin ns. populaarijournalismin esitaistelijoita. Muita Daily Mailiin rinnastettavia lehtiä ovat muiden muassa The Sun ja Daily Mirror.

Tabloidkokoisesta, keskimäärin 30 - 40 sivuisena ilmestyvästä Daily Mailista on sanottu,

että se on juoksupoikien kirjoittama, juoksupojille tarkoitettu lehti. Mail on niin sanottu "national daily", ja sen levikki on tällä hetkellä noin kaksi ja puoli miljoonaa numeroa päivittäin. - Daily Mail on "human interest"-sävytteinen lehti. Se on aina hyökännyt kirjoittelullaan ammattiliittoja, työväenpuolueen ministereitä ja maassa asuvia ulkomaalaisia vastaan.